

Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi Thomae tomi quinque

Accvratam Qvæstionvm D. Thomæ, Ab LXXXIV. Vsqve ad finem: &
Disputationum de virtute Pœnitentiæ, De Clauibus, De Sacramentis
Pœnitentiæ, & Extremæ Vnctionis, De Purgatorio, Suffragiis & Indulgentiis,
expositionem complectens : Accesserunt Indices quinque: ... Postremus

Suárez, Francisco

[Köln], 1616

Sectio 3. Quam pœnam indulgentia remittat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93815)

potest sacerdos in foro sacramentali punire peccatorem ut Deo satisfaciatur, etiam si sciat exterius esse punitum ab Ecclesia, aut ei sufficienter satisfecisse: quia, ut dixi, fori sunt distincti. Fieri tamen potest ut per Ecclesiasticam poenam homo etiam Deo satisfaciatur, si eam voluntarie acceptet, & honeste, & in statu gratiae illam sustineat, & tanta esse poterit satisfactio, ut etiam confessor in sacramentali foro illa debeat esse contentus, & aliam non imponere: quod prudenti eius arbitrio relinquendum est. Ipse tamen in hoc credere debet poenitentem in suo foro sacramentali dicenti, se hoc vel illo modo satisfecisse Deo, vel adhibuisse talia media ad obtinendam remissionem poenae debita apud Deum pro tali culpa: ad confessorem autem pertinet iudicare an sufficientia fuerint. Extra sacramentum vero nec reo credere necesse est, nec etiam si credatur, ideo excusant, quominus poenitentiam publicam per canones taxatam, aut iusto iudicis arbitrio imponendam sustinere debeat. Ex quo tandem fit ut ex indulgentia per se & intrinsece non sequatur relaxatio huiusmodi poenitentiae publicae, impositae, vel imponendae extra sacramentum in exteriori foro Ecclesiae: quia effectus indulgentiae, qui est remissio poenae apud Deum, non est intrinsece connexus cum relaxatione illius poenitentiae publicae: indulgentia autem nihil operatur nisi vel suum per se effectum, vel id quod ex illo intrinsece resultat. Ideoque potestas concedendi indulgentias, & relaxandi has poenas externas & publicas formaliter seu ratione distinctae sunt, & per diversas actiones seu concessionem suorum effectus operantur, ut ex discursibus factis satis constat.

Variae sententiae de relaxatione sacramentalis poenitentiae per indulgentias, reiciuntur.

11
Prima sententia.

Vltimo reiciuntur facile ex dictis nonnullae sententiae circa hanc potestatem relaxandi sacramentales poenitentias per indulgentias. Dixerunt enim aliqui hanc potestatem esse dependentem à voluntate eius, qui poenitentiam imposuit, ita ut indulgentia non relaxet poenitentiam sacramentalem, nisi sub hac conditione, & voluntate seu consensu confessoris imposita sit, videlicet, quod per indulgentiam relaxari possit. Ita sentit Gloss. in ca. Quod autem, verbo, *ut possint*, de Poenit. & remissionibus, quam sequuntur aliqui Canonistae. Est tamen haec falsa sententia, & sine fundamento, ut notavit Corduba q. 10. cum Angelo, verbo, *Indulgentia*, §. 1. & Supplementum Gabrielis in 4. d. 45. q. 3. art. 2. propositione 11. Ratio autem propria sumitur ex principio positivo, quod haec relaxatio intrinsece ac necessario sequitur ex effectu indulgentiae; & ideo confessor non solum non consentiendo, sed etiam si expresse dissentiat, & nolit relaxationem fieri, non potest id obtinere, quia non potest Praelatum Ecclesiasticum impedire quominus indulgentiam valide concedat, quia vel est superior, ut ordinarie contingit, vel vitur potestate diversi ordinis, quae non est subordinata potestati iudicandi in foro sacramentali. Unde si contingeret Papam ipsum esse confessorem, & ita imponere poenitentiam sacramentalem, ut noller eam relaxari per indulgentias, necessarium esset, ut vteretur non sola potestate confessoris, sed potestate supremi Pastoris in quocumque foro, per quam potest & alios privare potestate concedendi indulgentias in tali casu, & suasinet indulgentias limitare, ut pro tali persona, & tali casu non proficiant. Nec etiam potest confessor impedire ne ex effectu indulgentiae confectio, sequatur relaxatio poenitentiae sacramentalis, quia non potest obligare iterum ad satisfaciendum pro poenitentia dimissa. Haec ergo potestas, & effectus eius nullo modo pendet ex consensu con-

Gloss. improbat.

Cordub. Angel. Sup. Gab.

A fessoris. Alii vero dixerunt, per indulgentiam non posse relaxari poenitentiam sacramentalem, nisi si factam condignam satisfactionem.

Alii asseruerunt necessarium esse, ut is, qui indulgentiam concessit, oratione, aut elemosinis pro alio satisfaciatur, vel ad satisfaciendum pro illo obligetur. Alij denique quod licet remittatur talis poena, quando ex aliqua negligentia vel inadvertentia omissa est, non tamen si directa voluntate omitatur. Quae omnia referunt dicta Glossa, & Corduba supra. Sunt tamen improbabilia, tum quia gratis dicuntur, & limitant supremam Pontificis potestatem: tum etiam quia ex solido fundamento à nobisposito omnia facile ruunt. Nā si esset necessaria condigna satisfactio nihil operaretur indulgentia: nam ipsa condigna satisfactio per se tollit obligationem iterum satisfaciendi: indulgentia ergo supplet vicem condignae satisfactionis, faciendo aequivalentem solutionem & remissionem, & ideo per se sufficit ad dictam obligationem tollendam. Neque est cur sit necessaria obligatio in concedente indulgentiam ad satisfaciendum pro alio, quia, neque oportet ut ipse hoc promittat, aut intendat, ut per se constat, neque ex effectu ipso sequitur talis obligatio, quia iuste operatur, & ad remissionem faciendam non applicat suas satisfactiones, sed communes, quae sunt in thesauro Ecclesiae, ad quem dispensandum habet potestatem. Denique qui potest indulgentiam iuste lucrari, non male facit, etiam si non sit aliter satisfacere, nec per tenorem indulgentiae excluditur quominus hunc effectum consequatur: ergo etiam ille relaxationem obtinere potest. Atque haec de priori puncto quod ad potestatem pertinebat.

SECTIO III.

Num per indulgentias, quae sunt in usu relaxentur alia poena praeter iniunctas poenitentias in sacramentali foro.

Circa secundum punctum propositum qualis sit de facto usus huius potestatis, omnes fere Catholici conveniunt per indulgentias relaxari poenitentias iniunctas in sacramento Poenitentiae, quia hoc expresse habetur in Decretis vel bullis concedentibus indulgentias. In aliis vero rebus est diversitas opinionum. Quidam enim senserunt per indulgentias, quae de facto conceduntur, non remitti eorum poenae apud Deum, sed solum obligationem exequendi sacramentalem poenitentiam. Quae opinio antiqua fuit, eam enim referunt D. Tho. & Bonavent. & insinuat Albertus d. 20. art. 16. definiens indulgentiam remissionem esse de poenitentiae iniunctis Fundamentum est, quia in iure saepe dicitur dari indulgentiam de poenitentiae iniunctis, ut patet ex c. Cum ex eo, de Poenit. & remiss. & ex c. Romana, eodem tit. in 6 & ex Clem. vnic. de Reliquiis & veneratione Sanctorum. Ex quibus locis colligere licet generalem formam concedendi indulgentias esse de poenitentiae iniunctis, ideoque licet indulgentiae concedantur simpliciter, & aliud non exprimitur, intelligendas esse secundum iuris formam, atque adeo de poenitentiae iniunctis. Eo vel maxime quod Pontifices saepe concedunt indulgentias sub hac forma: *Cedimus septem annos, vel quadragesima dies, aut tot quadragesimas indulgentias: quae numeratio manifeste fit iuxta canones poenitentiales taxantes hoc modo poenitentias peccatis imponendas. Tandem consuetudinari potest haec sententia ex his quae supra adduximus de antiquo usu Ecclesiae in indulgentiis poenitentiae, nimirum ex eo non posse colligi, per illas remissiones solitas fuisse dimitti poenas etiam in foro Dei, sed usus indulgentiarum postea extensus est ad poenitentias iniunctas*

Etas etiam in foro sacramentali sub eadem ratione, & ad similem effectum introductus est, & ille est, qui nunc durat in indulgentiis concedendis: ergo etiam nunc per indulgentias nihil aliud relaxatur nisi poenitentiae iniunctae.

Secunda opinio.

Secunda sententia est, per indulgentias, quae de facto conceduntur, solum remitti peccata semel delata ad forum poenitentiae, pro quibus iam est debita poenitentia sacramentaliter iniuncta, quantumvis per hanc remissionem non solum tollatur obligatio implendi poenitentiam iniunctam, sed etiam tollatur reatus poenitentiae Purgatorij, pro qua compensanda talis poenitentia iniuncta est: & haec fuit altera opinio posteriorum Theologorum Dur. Palud. 4. dist. 20. q. 4. Alesn. 4. p. q. 23. nu. 2. Adria. q. vlt. de indulg. Caic. Opus. de indulg. ad lul. c. 2. & 7. Petr. Soc. lect. 2. Fundamenta huius opinionis sunt eadem fere quae praecedentis, praesertimque sumuntur ex forma concedendi indulgentias.

Tertia sententia.

Est tertia sententia, quae distinguendum putat inter indulgentias iuxta tenorem concessionis, in quibusdam enim tenor est limitatus, & cum illa adiectione, de poenitentia iniuncta: in aliis vero est absolutus & sine limitatione, ut quando conceduntur tot anni indulgentiae, v. l. simpliciter indulgentiae plenariae. Quando conceduntur priori modo, concordat haec sententia cum praecedenti ex illo principio, quod indulgentia non plus valeat, quam sonat, si ergo cum tali restrictione conceditur, non plus valet. In posteriori autem modo indulgentiarum discordat haec sententia a praecedente: nam valere putat ad quorumcumque peccatorum remissionem, etiam si pro illis nulla poenitentia iniuncta sit, ex alio principio simili, quod indulgentiae tantum valent, quantum sonant. Atque hanc opinionem tenet Nauar. Comment. de Indulg. notab. 11. nu. 13. Soc. d. 21. q. 2. art. 1. Ledesin. 2. p. 4. q. 27. art. 2. Cordub. qu. 8. & dicit esse communem Theologorum in 4. d. 20. & 45. & Canonistarum in c. Quod autem, de Poenit. & remiss. & in hac parte trahit Dur. & Adria. & Angelu. verb. Indulgentia, §. 1. & 2. & Sylu. q. 3. & 10. & alios. Quarta vero opinio est, indulgentias, siue simpliciter concedantur siue cum illo addito, De iniuncta poenitentia, valere ad remittendas quaslibet poenas relictas ex peccatis remissis. Et hanc existimo esse opinionem D. Thomae satisque probabilem, quam sequentibus assertionibus exponam.

Nauar.

Cordub.

Aug. Sylu.

Quarta sententia.

Per indulgentias, quae sunt in usu Ecclesiae remitti poenam peccatis debitam in foro Dei. i. Conclusio.

D. Tho. Bonau.

Prima D. Thom. ratio.

Deo ergo primo, Per indulgentias, quae de facto sunt in usu Ecclesiae, remittitur poena peccatis debita, etiam in foro Dei. Ita D. Thom. supra, Bona. dist. 20. 2. p. qu. 2. & omnes Doctores pro secunda, & tertia opinione citati, & alii statim citandi. Probat D. Thomas primo, quia privilegium Petri est, ut, quod soluit in terris, sit etiam remissum in caelis: ergo remissio quae per indulgentias fit in foro Ecclesiae, valet etiam in foro Dei. Haec vero ratio magis probat potestatem, quam actum, ut ex superius dictis constare potest: probat enim (ut sic dicam) ex hypothese, si Pontifex intendit soluere in terris homines a reatu poenitentiae Purgatorij, solutos manere etiam in caelis: quia offensum est verba illa hanc potestatem includere. Nunc autem inquirimus, an haec sit intentio Pontificis concedentis indulgentias: quod illa ratione non videtur probari: quia in quocunque alio modo concessionis, remissionis, vel dispensationis legitima verum habet, efficaxque est verbum Christi. Quodcumque solueris, &c. ut in superioribus etiam dictum est.

Secunda ratio D. Tho. est, quia Ecclesia concedit. Fr. Suarez. tom. 4.

do indulgentias, magis damnificaret, quam iuaret fideles, quia absolueret eos a poenitentia iniuncta, & remitteret ad grauiiores poenas Purgatorij. Quae ratio optima profecto est, & apud me non solum probat de facto non fieri talem modum remissionis, sed etiam fieri iuste non posse per communionem indulgentias: nam talis potestas esset in destructionem potius, quam in aedificationem. Atque in hoc est magna differentia inter poenitentias, quae imponuntur in exteriori foro, & in sacramentali: quia illae non ordinantur per se ad remissionem poenitentiarum Purgatorij, sed ad satisfactionem Ecclesiae, quantumvis ex bono v. l. ipsius patientis possint etiam priorem effectum seu fructum habere, quo non priuatur, etiam si per Ecclesiam tales poenitentiae remittantur, quia sua voluntate potest vel illas vel similes aequivalentes assumere: at vero poenitentia sacramentalis per se primo ordinatur ad satisfaciendum Deo, & tollendam Purgatorij poenam: & ideo si illa relaxetur, & Purgatorij poena non auferatur, non in commodum, sed in detrimentum potius peccatoris redundabit.

Secunda opinio. Thoma 1. 1. 1. 1. 1.

Discrimen inter relaxationem poenitentiae iniunctae in interiori foro vel in sacramentali.

Obiect.

Solutio.

Dices, etiam si relaxetur debitum talis poenitentiae ortu ex praecepto confessoris, poterit poenitentis sua voluntate illam assumere, & ita non sentiet detrimentum ex illa relaxatione. Respondetur primum, satis esse quod non sentiat commodum, ut talis indulgentia impertinens sit: remissio enim publicae poenitentiae saltem in rebus ad conuictum humanum ordinatis, habet commodum, & ideo non est impertinens quia ad hoc proxime ordinatur: indulgentia vero sacramentalis poenitentiae nec per se ordinatur ad haec exteriora commoda, neque ad illa per se utilis est: & ideo si neque spirituales fructus affert, impertinens est. Deinde etiam moraliter detrimentum afferret, tum quia ablata obligatione, regulariter homines satisfactiones omittent: tum etiam, quia illudmet opus postea factum non esset satisfactorium ex opere operato, quia iam non habet ordinem ad clares.

Vnde colligitur alia notanda differentia: quia poenitentia iniuncta solum in exteriori foro non est pars sacramenti, & ideo, quantumvis per se remittatur, nullum sequitur incommodum, at vero poenitentia iniuncta in sacramentali foro, est pars sacramenti, & ideo non potest per se tolli, nec libera facultas dari mutilandi sacramentum, cum hoc per se malum sit. Hoc autem inconueniens non sequitur, quando poenitentia in sacramento iniuncta non per se relaxatur, sed per subtractionem sui fundamenti, scilicet, reatus poenitentiae apud Deum. Quia sacramentum non postulat hanc integritatem satisfactionis nisi propter hunc effectum, & ideo illo consequuto, non est contra reuerentiam sacramenti quod illa integritas ommittatur. Imo, cum tale sacramentum sit iustum iudicium, ex se postulat ut satisfactio non exigatur, si alias debitum solum iam sit, vel remissio consequuta. Atque hinc tandem concluditur ratio conuincens conclusionem positam, partim ex principiis concessis, partim ex probatis in superiori puncto. Nam per indulgentias relaxatur sacramentalis poenitentia, ut maxime supponunt haec auctores, cum quibus disputamus: sed haec poenitentia non relaxatur per se, sed quatenus connexionem habet cum reatu poenitentiae, propter quem imposita est, & quo ablato cessat eius obligatio: ergo per indulgentias non tantum relaxantur poenitentiae iniunctae in foro Ecclesiae, sed etiam auferuntur ipsae reatus poenitentiae apud Deum, imo hoc est quod primario fit aliud, consecutione quadam. Confirmari hoc potest, quia alias per tales indulgentias non applicaretur thesaurus, nec propter illas esset necessarius: item non possent defunctis applicari, qui iam sunt liberi a poenitentia sacramentali: utrumque autem est contra mentem Pontificum, & verba concessionum.

Differentia inter satisfactionem propriam voluntate assumptam, & a confessore impositam.

Ratio alia conclusionis.

Hbb 3 Indul.

Indulgentiam concessam sine adiectione particulae de iniunctis penitentibus, ad quaslibet poenas peccatorum extendi.

Conclusio 2.

8 Probatur primo.

Cleff. s. lu. l. An. Cor. sub Indulgentia esse oatio sicut quomodo intelligendū. Nauar. Palud.

Deo secundo, Indulgentia, quae simpliciter, & sine adiectione illa, de penitentibus iniunctis, non solum remittunt poenitentias iniunctas, seu poenas illis correspondentes, sed etiam quaslibet alias iuxta quantitatem seu largitatem concessionis. Ita tenent auctores citati pro tertia opinione, & pro praecedenti assertione, & quos in sequenti referam. Et probatur sufficienter ex illo principio, quod indulgentia valet prout conceditur, neque a nobis est restringenda, sed potius amplianda quantum verba patiuntur, cum fauores ampliandi sint, praesertim illi, qui cedunt in fauorem animarum, & nulli nocet, qualis est indulgentiarum fauor, ut recte sentit Gloss. in Clem. vnicuique verb. Confessionis, de reliquis & vener. sanct. quam sequitur Syluest. verb. Indulgentia, qu. 7. dist. 8. & qu. 8. numero 22. dist. 4. & Angel. verbo Indulgentia, in principio, & Cordub. q. 9. versus finem. Non desunt vero auctores, qui dicant indulgentias esse odiosas, quatenus eneruant poenitentias iniunctas, & continent dispensationem bonorum communium, & ideo esse stricte interpretandas, ut patet ex Nauar. Comment. de Indulgentiis notat. 9. numer. 9. cum Palud. in 4. d. 20. qu. 4. Sed hoc, ut verum sit, intelligendum est, ut indulgentiae non sint extendendae ad personas, vel actiones, aut casus similes, sed iuxta tenorem verborum, & quoad illum praecise limitandae & restringendae, non vero quod ultra tenorem ipsorum verborum liceat nobis addere aliquid, quo tenorem ipsum restringamus, hoc enim & contra rationem est, & contra omnem ius. Sed aiunt, hanc restrictionem non a nobis addi voluntarie, sed ex iure ipso sumi, ut supra allegatum est, & ex alio iuris principio, quod habet generalem concessionem iuxta ius commune esse interpretandam, argumento e. Licet, & eorum quae ibi notantur, de Translat. Episcop. Respondemus tamen, nullum esse ius commune, in quo talis restrictio fundari possit. Nam, licet in aliquibus decretis fiat mentio indulgentiarum de poenitentibus iniunctis, in multis vero aliis non additur illa restrictio, nullumque est decretum significans omnia esse cum illa restrictione intelligenda. Adde, in dicto c. Cum ex eo. de Poenit. & remiss. ubi refertur forma, qua solent uti Summi Pontifices in concedendis indulgentiis nullam mentionem fieri iniunctarum poenitentiarum.

In indulgentia plenaria probatur conclusio Extravag. Antiquorum de Poenit. & remiss.

Caie improbat.

Palud. Ioan. Mon.

Secundo ergo principaliter probatur conclusio, distinguendo indulgentias, quae sine illo addito conceduntur, quaedam enim sunt plenariae indulgentiae, aliae definitae ad certam poenae quantitatem. De prioribus habemus exemplum in Extravag. Antiquorum de Poen. & remiss. cum similibus, cum ergo plena remissio includat totius poenae remissionem, certum videtur talem indulgentiam comprehendere omnia peccata siue pro illis sint iniunctae poenitentiae: siue non. Respondet Caie. etiam hic addendam esse illam restrictionem, nimirum, ut fiat remissio plena, & vniuersalis omnium iniunctarum poenitentiarum, non vero amplioem. Haec vero interpretatio incredibilis est, primo quia ipsaem Bonifacius 8. aliter explicuit intentionem suam, & referunt Palud. supra, & Ioannes Monachus in expositione dictae Extravag. verb. Plenissimam ubi ait, se audiente, declarasse dictum Pontificem in Consistorio Cardinalium voluisse tam plenam indulgentiam concedere, quam potest dari per Ecclesiam clauis, non est autem dubium quin fuerit in pontifice potestas ad illam in praedicto sensu concedendam. Vnde Palud. addit, dictum Pontificem reprehendisse poenitentiariorum eo

Anto imponentes nouas satisfactiones. Est autem mirum Caietanum ita suae opinioni adhaesisse, ut dixerit vereri se, ne Bonifacius ut priuatus doctor, non vero ut Pontifex expositionem illam adhibuerit: nam aperire intentionem suam non erat munus Doctoris, sed Pontificis, & hominis fide digni: supponebat autem illa declaratio, verba illius decretalis sufficientia fuisse ad exequendam adaequate illam intentionem, nam intentio sine verbis in huiusmodi rebus non sufficit ad effectum. Secundo: quia Bonifacius concedit illam indulgentiam vere poenitentibus, & confessis, vel qui vere poenitent, & confitebuntur, ergo iuxta hunc tenorem, etiam si quis nunquam fuisset confessus sua peccata, si habeat eorum contritionem, & propositum confitendi illa poterit indulgentiam lucrari, & remissionem omnium peccatorum obtinere, etiam si iniunctas poenitentias non habeat.

Tertio, ad lucrandam illam indulgentiam necessarium est peregrinis hominibus Romam adire, & per quindecim dies Basilicam Petri, & Pauli visitare quibus addidit etiam Lateranensem Ecclesiam Clementis 6. in Extravag. Vnigenitus, eod. tit. Paulus vero 2. & Sixtus 4. Ecclesiam S. Mariae maioris addiderit, ut patet ex Extravag. Quemadmodum, de Poenit. & remiss. At vero si tantum consequerentur indulgentiam poenitentiarum iniunctarum, fortasse quam plures plus laboris assumerent, quam per iniunctas poenitentias eis esset impositum. Quod argumentum euidentius sumitur ex indulgentia quam Martin. 5. concessit in confirmatione Concilii Constantiensis in sess. 45. eiusdem Concilii quam absolutionem plenariam vocat: praecipit autem, ut quae eam consequi voluerint, semel in vita, prius per annum ieiunent singulis sextis feriis, & pro absolutione in mortis articulo, per alium annum, & ut postea usque ad finem vitae, vel similiter ieiunent singulis sextis feriis, vel alia opera pietatis peragant: quae onera sunt grauissima, si per eam indulgentiam solum concedebatur relaxatio de poenitentibus iniunctis. Ergo dicendum est, esse absolute de omnibus peccatis prout verba sonant. Quarto idem confirmatur ex forma concedendi indulgentias saepius visitatae, per quam declaratur, concedi indulgentiam plenariam tam plene remittentem poenam quantum in baptismo remittitur, ita ut possit homo, si in eo statu moriatur, statim caelum ingredi absque alia purgatione.

Quam formam concedendi Caietanus negare non potuit, dixit tamen, eam sumptam esse ex nostra opinione, quae communis est, ideoque non absolute, sed sub formidine proferri, ut indicant (inquit) verba illa quae adiunguntur. Quantum clausae se extendant, & c. sed in primis magnum argumentum est, Pontifices adherere huic opinioni, & secundum illam loqui. Deinde aut Caietanus dubitat de potestate, aut de voluntate Pontificum: prius dubium satis ablatum est disp. praecedenti: posterius autem sine ratione est, quia non est verisimile Pontifices decipere fideles omnes, cum sciant, has indulgentias plenarias hoc sensu accipi communiter a fidelibus: si enim solum vellent de iniunctis poenitentibus eas concedere deberent id declarare, cum facile possent, etiam si necessarium ad vulgarem errorem tollendum.

Prater ea verba illa, Quantum clausae se extendant, non solum non indicant formidinem, verum etiam tollunt omnem dubium: quia indubitatum est clausae, quantum est ex se, seu ex potestate ligandi, & soluedi, se extendere ad totum hunc effectum: si ergo Pontifices declarant se concedere quantum clausae se extendunt, nullus relinquitur locus opinionum, aut formidini, quia de potestate non est questio, sed de facto: factum autem pendet ex voluntate concedentis: qui non habet formidinem aut opinionem de sua voluntate, sed certitudinem, eamque per illa verba sufficienter declarat. Si quid vero formidinis indicat videntur dicta verba, non est de concessione, sed de effectu

effectu eius; claves enim; vt operantes per indulgentiam, se extendunt ad omnem poenam non vero ad culpam: & ideo aiunt Pontifices, se concedere restitutionem ad innocentiam baptismalem, quantum claves se extendunt, id est, quantum ad poenam reatum, si culpa supponatur remissa. Et ita etiam expoditur aliud refugium Caiet. dicentis, illam formam concedendi indulgentias intelligi posse quantum est ex parte earum, quia praesumitur facta confessio de omnibus peccatis, & de omnibus esse poenitentiam iniunctam. Hoc enim & voluntarium, & falsum est, tum quia saepe conceduntur hae indulgentiae pro his, qui nondum confessi sunt, sed tantum contriti cum proposito confitendi: tum etiam, quia licet possit praesumi facta confessio de omnibus peccatis mortalibus, non tamen de omnibus venialibus: tum denique, quia verba illa, *Quantum claves Ecclesiae se extendunt*, vniuersalia sunt, vt satis declaratum est.

A *Indulgentiam de iniunctis poenitentis? etiam extendi ad poenas peccatorum, pro quibus poenitentia non est iniuncta.*
Assert. 2.

Dico tertio, etiam si tenor indulgentiae sit de iniunctis poenitentis, nihilominus valet ad remittendas poenas peccatorum, si pro illis nulla poenitentia iniuncta sint. Ita sentit D. Thom. dist. 20. q. 1. artic. 3. quaestio 1. dum simpliciter ait, indulgentias valere ad remissionem poenarum, siue poenitentiae sint iniunctae, siue non. Clarius refert illam opinionem Palud. in 4. d. 20. qu. 4. art. 1. n. 18. censetq; illam valde probabilem. Idem Antonin. 1. part. tit. 10. c. 3. §. 3. Defendit hanc opinionem Thomas Elysius in Clypeo piorum Chatholicorum, quaest. 44. art. 7. & idem sentit Supplementum Gabrielis dist. 45. quaestio 3. art. 2. & Medina disp. 4. de Indulgentiis, cap. 14. & d. 6. cap. 27. & sumitur ex his, quae tradit Nauarr. supra a numero octauo, quantum iudicio meo non consequenter loquatur. Ratio, ad hanc assertionem astruendam est, quia illa adiectio, *A poenitentis iniunctis*, non est restrictiua; sed potius ampliatiua: quia maius quid videtur, remittere poenas pro quibus sacramentalis poenitentia iam est iniuncta, quam reliquas poenas: ergo cui negatur indulgentia de poenis iniunctis, non negatur de non iniunctis, si vel alias non habeat, vel nolit illas sibi relaxari. Antecedens declaratur primo a simili: nam in foro exteriori facilius est iudici remittere delictum, aut poenam eius priusquam sententia definitiua de illa lata sit, & poena imposita, quam post illa. Sic ergo in presenti videri potest difficilius remittere poenitentiam iniunctam per definitiuam sententiam fori poenitentialis, quam ante eam. Item, quia difficilius est tollere duplex vinculum, quam vnum tantum. Tandem quia probabile est, quoties ex opere operantis per voluntarias poenitentias quis satis facit pro peccatis suis, prius remitti poenas illorum peccatorum, quae non habent definitam poenitentiam iniunctam per potestatem clauium, quam eorum, quae in confessione iam iudicata sunt: quia horum remissio reseruatur faciendae per poenitentiam iniunctam, quantum fieri potest. Signum ergo est ex hac parte faciliorem esse remissionem poenarum absque relatione iniunctarum poenitentiarum: ergo verisimile est idem contingere, eundemq; ordinem seruari in remissione per indulgentias, ita vt si alicui concedatur septem anni indulgentiae simpliciter & absolute, habeatq; debitum illorum, tam de peccatis confessis, quam de non confessis, iura deo talem indulgentiam, non consequatur remissionem de poenitentis iniunctis, sed de aliis: quia cum possit illa indulgentia habere suum effectum non derogando iuri confessoris, nec eius praecipuum abrogando, & cum maiori commodo eius, cui indulgentia donatur, ita omnino explicandus videtur talis indulgentiae effectus: hac ergo ratione facilius est indulgentia, vbi non est iniuncta poenitentia, quam vbi iam est iniuncta.

14
Ratio asserti
tionis
D Tho.

Palud.
Anton.
Supplem.
Gabr.
Medin.
Nauarr.

Particula,
De iniunctis
poenitentis
ampliatiua
est non restrictiua.

B Clypeo piorum Chatholicorum, quaest. 44. art. 7. & idem sentit Supplementum Gabrielis dist. 45. quaestio 3. art. 2. & Medina disp. 4. de Indulgentiis, cap. 14. & d. 6. cap. 27. & sumitur ex his, quae tradit Nauarr. supra a numero octauo, quantum iudicio meo non consequenter loquatur. Ratio, ad hanc assertionem astruendam est, quia illa adiectio, *A poenitentis iniunctis*, non est restrictiua; sed potius ampliatiua: quia maius quid videtur, remittere poenas pro quibus sacramentalis poenitentia iam est iniuncta, quam reliquas poenas: ergo cui negatur indulgentia de poenis iniunctis, non negatur de non iniunctis, si vel alias non habeat, vel nolit illas sibi relaxari. Antecedens declaratur primo a simili: nam in foro exteriori facilius est iudici remittere delictum, aut poenam eius priusquam sententia definitiua de illa lata sit, & poena imposita, quam post illa. Sic ergo in presenti videri potest difficilius remittere poenitentiam iniunctam per definitiuam sententiam fori poenitentialis, quam ante eam. Item, quia difficilius est tollere duplex vinculum, quam vnum tantum. Tandem quia probabile est, quoties ex opere operantis per voluntarias poenitentias quis satis facit pro peccatis suis, prius remitti poenas illorum peccatorum, quae non habent definitam poenitentiam iniunctam per potestatem clauium, quam eorum, quae in confessione iam iudicata sunt: quia horum remissio reseruatur faciendae per poenitentiam iniunctam, quantum fieri potest. Signum ergo est ex hac parte faciliorem esse remissionem poenarum absque relatione iniunctarum poenitentiarum: ergo verisimile est idem contingere, eundemq; ordinem seruari in remissione per indulgentias, ita vt si alicui concedatur septem anni indulgentiae simpliciter & absolute, habeatq; debitum illorum, tam de peccatis confessis, quam de non confessis, iura deo talem indulgentiam, non consequatur remissionem de poenitentis iniunctis, sed de aliis: quia cum possit illa indulgentia habere suum effectum non derogando iuri confessoris, nec eius praecipuum abrogando, & cum maiori commodo eius, cui indulgentia donatur, ita omnino explicandus videtur talis indulgentiae effectus: hac ergo ratione facilius est indulgentia, vbi non est iniuncta poenitentia, quam vbi iam est iniuncta.

C Vnde etiam facile soluitur, quod Caietanus instat, quia consentaneum (inquit) rationi est, vt iudex Ecclesiasticus non iudicet, nisi de delatis ad suum iudicium, & consequenter vt non remittat poenas, nisi eorum peccatorum, quae ad iudicium confessionis delata sunt. Si enim haec ratio aliquid valet, non solum probat ita de facto fieri, sed etiam non posse aliter fieri. Procedit ergo illa ratio in eodem foro sacramentali, in quo nec iudex soluit, nec soluere potest poenas, nisi eorum peccatorum, quae per confessionem ad illud iudicium delata sunt. Secus autem est in diuersis foris: nam cognitio, quae in vno habetur, nihil confert ad aliud exercendum, ideoq; impertinens est illam requirere. Ita vero est in presenti, quia forum indulgentiarum est longe diuersum a foro sacramentali. Eo vel maxime, quod forum indulgentiarum non tam est iustitiae, quam gratiae, nec remittit per sententiam particularem, sed quasi per legem, vel sententiam generalem, sub hac conditione, si tale opus fiat: & ideo non supponit, culpa cognitionem, sed solum requirit rationabilem causam ad remittendum tantum reatum, vel debitum in re existens, quantum docunq; contractum sit.

E Iam vero probatur prima consequentia, primo ex cap. Ex parte, 17. de Decimis pro regula statuente, quod, vbi maius conceditur, minus concessum esse videtur: quae maxime procedit in his, quae sunt eiusdem ordinis, & per se ad idem privilegium, seu potestatem spectant, qualia sine dubio sunt ea, de quibus nunc agimus. Secundo declaratur: quia illa particula, *de iniunctis poenitentis*, additur ad augendam concessionem hoc modo: quia quando indulgentia sic conceditur, immediatè tollitur reatus illius poenae, pro quo erat poenitentia iniuncta, & consequenter relaxatur eadem poenitentia, etiam si homo habeat reatus aliorum peccatorum, pro quibus non est poenitentia iniuncta, quod tamen non fieret iuxta superioris

15
Cap. Ex
parte, de
Decimis

12
Suadet
conclusio in
indulgentia
ne plenaria.

13
Ratio Caietani
contra
conclusionem
positam soluitur.

dicta, nisi concessio facta esset cum illa adiectione, & A
 declaratione: ergo, cum hæc adiectione facta sit ad ma-
 iorem fauorem, non excludit aliam remissionem,
 si opus illa sit. Vnde confirmatur tertio eadem illa-
 tio, quia beneficium Principis largissime interpret-
 andum est, ut dicitur in cap. *Olim*, de Verbor. signi-
 ficat. & aliis, quæ ibi Glossa citat. Quod maxime ve-
 rum habet quando tale beneficium alicui prodest,
 & nemini nocet, ut Doctores ibi interpretantur, &
 in cap. *Quia circa*, de Privilegiis, ad hanc autem lar-
 gissimam, & aptissimam interpretationem pertine-
 re videtur, ut quando in concessione additur spe-
 ciale verbum, quod optime intelligitur positum ad
 ampliandam concessionem, sine alicuius exceptio-
 ne, hoc modo exponatur: ita vero est in præsentibus
 nam illud additum, *de penitentia iniuncta*, potest o-
 ptime exponi per modum ampliacionis absque ex-
 ceptione vlla, ergo ita intelligendum est. Estque o-
 ptimum simile, si alicui concedatur facultas absolu-
 uendi à casibus reseruat, sine dubio enim intelli-
 gitur etiam concedi à non reseruat, quia illud ad-
 ditum positum est ad ampliandam concessionem.
 Vnde etiam fit, ut talis concessio absoluendi à re-
 seruat, perinde valeat ac si dictum esset, etiam à re-
 seruat: ergo simili modo interpretari recte possu-
 mus indulgentiam de penitentia iniuncta, ut sensus
 sit, etiam de penitentia iniuncta, per quæ verba
 euidenter est aliam non excludi. Neque talis interpre-
 tatio est voluntaria, per quam possint facile multi
 textus corrumpi, ut Caietanus obiicit: quia non
 dicimus semper licere illam particulam, *etiam*, ad-
 dere: sed tunc solum quando implicite continetur
 in proprietate verbi adiuncti, consideratis aliis re-
 gulis iuris, & recta ratione: hæc autem omnia con-
 currunt, quando id, quod additur, recte intelligi-
 tur positum ad ampliandam concessionem fauora-
 bilem.

16

Quarto accedit optime congruentia, quia nulla
 est ratio ob quam Papa concedat remissionem tan-
 tæ pœnæ Purgatorij, pro qua est penitentia iniun-
 cta, excludendo illam pro qua non est imposita, quan-
 do altera deest, cum remissio illius, neque sit maius
 beneficium, neque speciale aliquod noementum,
 aut inconueniens afferat, nec denique occurrat aliqua
 conueniens ratio ob quam recipi potuit. Respon-
 deri potest ex Nauarr. supra, eum, cui est penitentia
 iniuncta, digniorem esse remissione, eo quod & ac-
 ceptauit eam, & facere proposuit. Sed certe hoc par-
 ti momenti est, quia ex usu, & ex Bullis quibus con-
 ceduntur indulgentiæ, facile intelligi potest huius-
 modi indulgentiam non concedi propter hanc di-
 gnitatem hominis penitentis, qualiscunque illa sit.
 Deinde retorqueo argumentum: nam si hic est fa-
 uor illo titulo seu ratione concessus, nõ debet in de-
 trimentum eiusdem personæ redundare. Ponamus
 ergo illam hominem, cui est talis indulgentia con-
 cessa, priusquam illam lucraretur, satisfactionem
 sibi impositam integre impluisse: si ergo postea lu-
 craret indulgentiam, nullum fructum ex illa conse-
 queretur, etiam si habeat reatus aliorum peccatorum,
 pro quibus non sunt penitentia iniuncta, atque ita
 priuabitur fructu is, qui dignior erat maiori fauore
 quod est absurdum. Quæ ratio potest in hunc modum
 amplius vergeri: nam cum dicitur, *de penitentia iniun-
 cta*, vel intelligitur de iniunctis in vltima confessio-
 ne, vel in aliqua alia, aut indefinite de quibuscunque
 iniunctis in toto tempore vite: certum autem vide-
 tur non posse priori modo intelligi, quia concessio
 est indefinita, & quæcunque illarum est sine funda-
 mento. Si autem intelligatur absolute de tota vita
 præterita, interrogo rursus, an intelligatur solum de
 penitentia nondum impletis, vel etiam de imple-
 tis. Primum videtur contra omnem rationem, sic
 enim ille esset aptior ad tales indulgentias comparan-
 das, qui esset negligentior in penitentia implendis:

imo qui consulo illas omitteret, quoad negotium
 indulgentiæ fieret melioris conditionis, quod con-
 tra rationem est, & contra intentionem Pontifici,
 qui in ipsismet concessionibus indulgentiarum so-
 lent homines exhortari ad satisfactionem pro pec-
 catis nihilominus exhibendam. Secundum autem
 videtur repugnare contrariæ opinioni: quia si pen-
 tentiæ iniunctæ impletæ sunt, iam non debentur,
 nec pœna quæ illis responderet: ergo iterum per in-
 dulgentiam remitti non possunt. Quod si ad instar,
 ad mensuram illarum remittitur similis pœna, pro
 qua nondum fuerat penitentia iniuncta; hoc est
 quod intendimus: nam in de concluditur, formam
 illam intelligendam esse, de penitentia iniuncta,
 aut iuxta mensuram illarum, seu, quod idem est, de
 iniunctis à iure, vel ab homine, vel si ab homine, de
 iniunctis, aut iniungendis, vel denique etiam de ini-
 unctis, licet nondum impletæ sint.

Vnde Duand. supra de huiusmodi homine con-
 cedit, quod si prius lucretur indulgentiam, & nihi-
 lominus postea iniunctam penitentiam exequatur,
 per huiusmodi penitentiam consequetur remis-
 sionem aliarum pœnarum, seu peccatorum, etiam si
 talis penitentia non sit pro illis iniuncta: quod est
 certissimum ex opere operantis, valdeque probabile
 ex opere operato: quia, licet talis penitentia iniun-
 cta sit per respectum ad vnum, vel aliud peccatum in
 confessione explicatum, tamen effectus eius non est
 limitatus ad reatum illius peccati: nam, licet illum
 primo tollat, si daret; tamen si sublatum inueniat,
 tantundem pœnæ remittit ex quocunque alio. Ergo
 pari ratione si prius penitentiam impleuit, & postea
 lucratus est indulgentiam, vtriusque effectum con-
 sequetur: incredibile enim est propter solum diuer-
 sum ordinem operandi minui, vel augeri effectus:
 præsertim cum ordo ille prius satisfaciendus, & pos-
 tea lucrandi indulgentiam, melior, magisque consu-
 lendus ex suo genere videatur: ergo indulgentia
 concessa de penitentia iniuncta aliquando habet
 effectum, etiam circa reatus aliorum peccatorum,
 saltem quando non inuenit alium.

Dices, hoc ad summum procedere in illo, qui ha-
 bebat penitentiam iniunctam, iam enim dignus effe-
 ctus fuit lucrandi talem indulgentiam. Sed contra
 hoc est: quia, ut diximus, hæc indulgentia non con-
 ceditur intuitu talis meriti, ut ex tenore ipsius con-
 stat. Deinde est alia ratio, quæ assertionem ipsam cõ-
 firmat: quia hæc indulgentia sæpe conceditur con-
 tritis cum solo proposito confitendi; ergo non con-
 ceditur intuitu illius meriti, vel bonæ dispositionis,
 quæ fuit in confessione: seu acceptione satisfactionis
 impositæ. Præterea contingit aliquando, eum, qui
 voluntarie acceptauit penitentiam iniunctam, pos-
 tea grauius peccasse illam non implendo, vel etiam
 grauis, habendo propositum nunquam illam im-
 plendi; & nihilominus, si postea per contritionem
 se disponat, sine dubio consequetur indulgentiam:
 non ergo attendendus est fructus indulgentiæ ex il-
 lo merito operantis.

E Atque ex probationibus huius conclusionis solu-
 tum relinquitur fundamentum contrariæ opinio-
 nis. Verum est enim indulgentiarum effectum esse
 iuxta formam concessionis: quia in ea consistit ab-
 solutio, quæ per indulgentiam fit: negamus tamen
 in illa forma remissionis, *De penitentia iniuncta*, non
 includi quascunque pœnas peccatis debitas, quia di-
 xi, illa dictio non est restrictiua, sed ampliatiua. Dic-
 ces, Quid ergo operatur illa additio? Respondetur,
 fortasse hoc operari, quod quando illa ponitur pri-
 mo, ac perse remittitur propria pœna respondens
 penitentia iniuncta, ut statim etiam tollatur obli-
 gatio implendi tales penitentias: quod forte nõ fig-
 ret, si concessio esset absoluta, & sine illo addito, nõ
 enim tunc relaxaretur præceptum de penitentia ini-
 uncta, donec moraliter cõstaret remissione aliorum
 pœnarum.

penarum factam esse, ideoque talem indulgentiam a
 ab illi se reatum, pro cuius compensatione poenitentia
 iniuncta fuerat. Vnde etiam probabile fit, si
 is, qui lucratur talem indulgentiam de poenitentia
 iniuncta, nolit liberari obligatione implendi tales
 poenitentias, ideoque potius velit consequi remissionem
 aliarum penarum, pro quibus non erat talis
 poenitentia imposita, id obtinere apud Deum, quia
 in hoc cedit favori sibi concessio, ergo non est cur non
 possit id facere. Maxime, cum hoc ipso videatur esse
 dignior tali remissione, quod non vult liberari obli-
 gatione implendi poenitentiam sibi impositam.
 Consequenter ergo totum effectum indulgentiæ de
 aliis poenis, postea vero alium fructum obtinebit,
 quia per poenitentiam iniunctam facilius, & ex ope-
 re operato pro reliqua poena satisfaciatur.

19
 Obiect.
 contra ex-
 plicationem
 particula,
 De poenitenti-
 a iniuncta
 Soluitur
 primo,

Sed obiicit aliquis contra dictam interpretationem, nam aliquando indulgentia plenaria conceditur
 cum illo addito *de poenitentia iniuncta*: ibi autem
 illa particula non potest propter ampliationem poni,
 quando quidem indulgentia plenaria ex se & im-
 mediate complectitur omnia peccata, siue habeant
 poenitentias iniunctas, siue non. Respondeo in prin-
 tis, me non legisse ullam indulgentiam plenariam
 cum illo addito concessam, sed absolute, ut patet ex
 citatis Extravagan. de Poenitent. & remiss. & ex
 Decreto Martini 5. in fine Concilij Constantiensis,
 & ex Decreto pro expeditione Terræ Sanctæ Inno-
 centij 3. in Concilio Lateranensi, ibi tamen conceditur
 plena indulgentia omnium peccatorum, de
 quibus liberaliter fuerint corde contriti, & confessi.

Secundo sol-
 nitur.
 Alio modo
 exprimitur
 dicta particu-
 la,

De qua forma fortasse concedi potest solum remitti
 ex vi illius veniam peccatorum, de quibus aliquis
 confessus est. Verius tamen existimo, etiam illam
 indulgentiam esse simpliciter plenariam, paulo e-
 nim infra in simili dicitur, *Plenam suorum concedimus
 veniam peccatorum*: & verisimile non est hanc
 posteriorem esse maiorem indulgentiam, quam
 priorem. Quem autem sensum habeant illa verba,
corde contriti & confessi, infra dicemus. Deinde
 dicitur, si talis forma concessionis plenariæ indulgentiæ
 inueniatur, solum positam esse illam particu-
 lam, vel ad maiorem explicationem, ut intelligatur
 indulgentiam plenariam esse de poenis, non de cul-
 pis, vel ut intelligatur extendi etiam ad poenitentias
 iniunctas: vel denique quia sub iniunctis compre-
 henduntur iniunctas, vel quæ iure iniunctæ sunt,
 & per hominem iniungi debent. Et potest expositio
 hæc confirmari: nam alias illa indulgentia plenaria
 de iniunctis poenitentis, maiorem, vel minorem
 effectum haberet, solum quia confessor maiorem,
 vel minorem poenitentiam imposuit, quod videtur
 absurdum. Atque ita placuit hæc expositio & sen-
 tentia Supplem. Gabr. d. 45. q. 3. & auct. Palud. d.
 20. qu. 4. Anton. 1. part. tit. 10. cap. 3. §. 5. & (quidquid
 Corduba dicit q. 9. & 27) potest facile sustineri: quia
 ille sensus non est alienus à proprietate verborum,
 aliquo enim modo impositæ iam sunt poenitentia,
 quæ iure aliquo taxata & iniunctæ sunt. Item quia,
 cum non sit maior ratio de his poenis, quam de illis,
 merito intelligimus omnes esse sub vno verbo con-
 tentas.

20 Tandem obiici potest (ex Caietano, & Soto supra)
 e. Cum ex eo, de Poen. & remiss. ubi Episcopis interdicitur
 ne indulgentias concedant nisi de poenitentia
 iniuncta, ergo signum est hoc esse facilius, magisque
 in Ecclesia vitatum, atque adeo particulam illam
 restringere potestatem, seu concessionem. Respo-
 ndeo, iuris peritos longe aliter intelligere textum il-
 lum, atque ita ex illo, eorumque interpretatione po-
 tius sententiam propositam confirmari. Dico ergo
 ibi solum prohiberi Episcopis ne ultra annum in
 die dedicationis alicuius Ecclesiæ, nec ultra quadra-
 ginta dies pro anniuersario die eiusdem dedicationis,

A concedant: quod autem additur ibi, *de poenitentia iniuncta*,
 non est noua prolatio, sed explicatio potius
 ampliæ concessionis: & ita ex hac parte confirmatur
 nostra sententia. Prior pars probatur primo ex In-
 nocentio expresse dicente, *Non intelligo hanc potesta-
 tem restrictam in foro poenitentiæ, quin possit annos, &
 dies prout vult indulgere*. Cum Innocentio transeunt
 Panorm. Hostien. & alii. Idemque sentit Ioan. Andr.
 qui omnes solum intelligunt limitationem illam
 quoad tempus, idem colligitur ex Glossa & Docto-
 ribus in cap. vlt. de Poenit. & remiss. in 6. in quo tex-
 tu indulgentiæ Episcoporum, si excedant statutum
 Concilij generalis in dict. capit. *Cum ex eo*, nullæ ef-
 fe dicuntur: dicuntur autem excedere quoad num-
 erum dierum, vel annorum, ut ibi Glossa recepta
 exponit. Denique nullum est verbum in illis iuri-
 bus, quod aliter interpretari cogat, & consuetudo
 ita etiam interpretata est, quia nunc absolute con-
 cedunt Episcopi illud tempus indulgentiæ. Imo ni-
 si ita interpretemur, dicere quis posset, ibi solum ef-
 fe positam Episcopis limitationem temporis quo-
 ad indulgentias de poenitentia iniunctis, quoad a-
 lias vero nullam esse factam limitationem, vel pro-
 hibitionem, & ita relinqui in antiquo iure vel vsu,
 quod est plane falsum. Iam ergo probatur posterior
 pars ex eisdem Doctoribus, expressius vero illam
 declarauit Panormit. numero 4. ubi ponderat ver-
 bum illud textus, *Poenitentia satisfactio e. eruatur
 quis optime* (inquit) *probat, quod indulgentia profertur, ne
 dum in Purgatorio sed etiam quoad poenitentiam hic iniunctam*.
 Et clarius (addit) *probat hoc litera infra, de poenitentia
 iniuncta*. Et ex communi sententia docet Nauar. in
 Comment. de indulgent. notab. 11. num. 9. &
 10. Non ergo addita est hæc pars ad prohibendum
 ne Episcopi concedant indulgentias tanti temporis
 absolute vel sine vlla additione, sed potius ad expli-
 candum, posse illam concedere non solum absolu-
 te, sed etiam de poenitentia iniuncta, ipsammet poe-
 nitentiam remittendo, simul cum poena purgatorii,
 illis correspondente. Item ex ratione illius textus,
 scilicet, quia alias enervatur satisfactio poeniten-
 tialis, nihil aliud colligi potest: nec alia ratio afferri
 potest ob quam maior limitatio fuerit necessa-
 ria.

B
 C
 D

SECTIO IV.

Quotuplex sit effectus indulgentiæ, & consequen-
 ter quomodo ex hoc capite diuidatur in ple-
 nariam, & minorem.

Quauis indulgentia de quacunque remissione
 dicta, possit habere effectus specie differentes,
 ut per se notum est: indulgentia vero Ecclesiastica,
 de qua nunc agimus, & ad quam significandam hæc
 vox accommodata est, ut in principio notauimus,
 vnicum tantum secundum speciem effectum per
 se habet, scilicet remissionem poenæ temporalis
 relicte in foro Dei ex peccatis remissis quoad cul-
 pam, ut ex dictis patet. Vnde sit ut hæc indulgentia
 secundum speciem vnica sit, nec diuisionem reci-
 piat: sicut enim motus ex termino, vel priuatio ex
 habitu, ita hic fauor indulgentiæ ex effectu, quæ cõ-
 fert, suam veluti speciem sortitur. Nec refert quod
 aliqua indulgentia præter remissionem poenæ apud
 Deum relaxet etiam sacramentalem poenitentiam,
 tum quia hic non pertinet ad effectum primarium
 & per se, sed est quasi consequens & resultans ex pri-
 mario effectu: tum etiam quia hic effectus de se cõ-
 munitur omni indulgentiæ, semper enim relaxat
 talem poenitentiam, si imposita sit: quod autem ali-
 quando non sit imposita est accidentarium, & tunc
 etiam in virtute relaxat similem poenitentiam: nam
 facit ut pro tali peccato imponi non possit. Neque
 etiam

Indulgentia
 effectus est
 vnus secundum
 speciem.